

Kanna um bankarnir krevja ov høga rentu

BÚSTAÐARLÁN Kappingareftirlitið kannar nú um føroysku bankarnir taka ov høga rentu fyri at lata fólki bústaðarlán

Áki Bertholdsen

Taka føroysku bankarnir ov høga rentu fyri at læna til bústaðir?

Tað er ein spurningur, sum Kappingareftirlitið nú er farið at kanna.

Terje Sigurðsson, deildarleiðari í Kappingareftirlitinum, sigur, at tað er nakað síðani, at teir fóru í holt við kanningina, men at hann enn ikki dugir at siga, nær tey koma til eina niðurstøðu.

Hann sigur, at Kappingareftirlitinum hevur havt eitt fólki burtur av í eina tíð at arbeitt við hesum málinum.

- Vit hava savnað upplýsingar frá peningastovnunum og teir upplýsingarnar sita vit nú og útgreina, sigur deildarleiðarin.

Hann leggur afturat, at hann væntar, at tey koma til eina fyribils niðurstøðu í hesum árinum.

- Áðrenn nýggjær vænti eg í øllum førum, at vit koma til eina niðurstøðu sum fortelur okkum, um, hvussu vit skulu fyrihalda okkum og um vit eiga at fara víðari við kanningunum ella ikki, leggur hann afturat.

Men hetta eru umfatandi kanningar, sum eisini krevja

» **Áðrenn nýggjær vænti eg í øllum førum, at vit koma til eina niðurstøðu**

Nógv halda, at bankarnir eru ov grammir at krevja ómaksgjöld og rentur. Kappingareftirlitið ætlaði at kanna bankarnar, men samgongan vildi ikki seta neyðugu pengarnar av til eina djúptøkna kanning. Tískil máttu vit avmarka kanningina munandi, sigur Terje Sigurðsson, deildarleiðari á Kappingareftirlitinum

uttanhýsis serfrøði og Kappingareftirlitið vónar, at tey fáa ráð til tann partin eisini.

Ein góð ábending

Kappingareftirlitið hevur leingi viljað sloppið í holt við at kanna bankarnar.

Men tað fekk Kappingareftirlitið ikki játtan til og tískil er kanningin avmarkað til bara at umfata ein brotpart av tí, ætlanin var. So-

statt fevnir kanningina nú bara um rentuna av bústaðarlánunum.

Í hesum sambandi verður eisini hugsað um realkredittláníni, har bankarnir hava staðið fyri skotum, tí teir hava tikið nógv hægri bidrag, enn danskir peningastovnar taka.

Hinvegin verða spurningarnir um ómaksgjöldini, munurin á útlánsrentu og innlánsrentu, rentan til vinnulívið, kostnaðurin av at reka peningastovn í Føroyum afturímóti øðrum londum, og aðrir viðkomandi spurningar, ikki tiknir við, sum upprunaliga ætlað, tí tað fekst ikki figging til tað.

- Kortini fer niðurstøðan av kanningini um bústaðarmarknaðin at geva okkum eina ábending um, hvussu stóðan er, sigur Terje Sigurðsson.

Men nú bíða tey í Kappingareftirlitinum eisini spent eftir, hvussu stór játtanin verður á figgjarlógini fyri 2013 og um hon verður nóg stór til at tey fáa ráð til at fara rættiliga í dýbdina við hesum málinum.

- Hetta er ein marknaður, sum krevur eina servitan og hana mugu vit fáa uttanhýsis, sigur deildarleiðarin á Kappingareftirlitinum.

Tigandi semja um ikki at kappast

Kappingareftirlitið hevur leingi ætlað at fara undir eina djúptøkna kanning av føroyska figgjarmarknaðinum.

Fyrst í árinum bað Kappingareftirlitið um eina eykajáttan upp á eina millión til at kanna kappingarstøðuna í føroyska figgjarmarknaðinum sum heild.

Men tann umbønin varð ikki gingin á mæti, tí Kappingareftirlitið fekk bara ein brotpart av tí og tískil hevur Kappingareftirlitið avmarkað kanningina til bara at umfata rentuna av bústaðarlánunum.

Tá segði Kappingarráðið, at endamálið við kanningini var annars at staðfesta um tað er neyðugt við almennum inntrivum í føroyska figgjarmarknaðin.

Kappingarráðið staðfestir, at ómaksgjöldini og rentustøðið í Føroyum hevur verið afturvendandi kjakevni seinastu árin.

Tað hevur tað eisini verið á tingsins røðarpalli, har tinglimir úr at kalla øllum flokkum hava lagt á bankarnar og kalla teir bæði líkt og ólíkt, tí teir skulu vera ov grammir við rentuni og ómaksgjöldunum.

Ein kanning, sum Heri

á Rógvi gjørdi við stuðli frá Kappingarráðnum vísti, at bankar í Føroyum krevja nógv hægri rentur enn danskir bankar við tað, at í Føroyum er innlánsrentan væl lægri og útlánsrentan væl hægri enn í Danmark.

Hinvegin eru ómaksgjöldini ikki hækkað, men tey eru so fløkt og ógjøgnumskygd, at tað krevur eina neyva kanning at samanbera tey.

Kappingarráðið heldur, at ein orsök til, at prísstøðið í føroyska figgjargeiranum er so høgt, kann vera, at peningastovnarir eru so fáir.

Hetta merkir, at teir kunnu eygleiða atferðini hjá kappingarneytunum og hava eina tigandi semju um ikki at kappast.

Kappingarráðið heldur, at hetta er eitt fyrbrigdi, sum stundum er komið fyrri á føroyska figgjarmarknaðinum, har teir ymsu peningastovnarir heilt skjótt fylgja eftir, tá ið ein peningastovnur hækkar ella lækkar rentuna ella ómaksgjöld.

Tað eru óivað fleiri orsøkir til, at rentur og ómaksgjöld eru so høg í Føroyum og tað eru hesar orsøkirnar, ætlanin er at finna, sigur Kappingarráðið í umbønini um eykajáttan.

Vit eru ov veik

- Á einum lítlum marknaði sum tí føroyska, er alt ov lítil.

Tað heldur Terje Sigurðsson, deildarleiðari á Kappingareftirlitinum.

Hann sigur, at samanborið við onnur lond, er játtanin so lítil, at tað ger eftirlitið rættiliga veikt og elvir til, at tað eru bara umstøður at gera

ein part av tí, tey kundu hugsa sær at gjørt

- Í Føroyum er marknaðurin so lítill, at tað eru bara ein, ella tveir, ella í besta føri nakrir heilt fáir veitarar á teimum á nógvum ymsum økjum, sum hava stóran týdning.

Men nettupp tí hava vit

stóran tørv á einum sterkum eftirliti.

- Minni eitt samfelag er og minni ein búskapur er, størri er tørvurin á einum sterkum kappingareftirlitið, sum kann fylgja við, at leggur hann afturat.

Á einum stórum marknaði, har tað eru nógvir veit-

arar er ikki líka stórir tørvur á einum Kappingareftirliti.

- Men hjá okkum eru so fáir veitarar á nógvum økjum, at tað skal lítið til at kappingin verður sett út av kraft.

- Tað, sum er avgerðandi á einum marknaði sum okkara er, at tann ráðandi marknaðarstøðan, summir veitarar hava á nógvum økjum, ikki verður misnýtt, sigur Terje Sigurðsson.

Játtanin til Kappingar-

eftirlitið var 1,8 millión í ár, men deildarleiðarin heldur, at hevði hon verið tvær ferðir so stór, hevði tað verið meiri hóskiligt.

Í 2007 var játtanin 1.730 millión, men í 2008 fingur vit eina nýggja kappingarlóg, sum eisini áleggði Kappingareftirlitinum at hava eftirlit við samanleggingum í vinnulívinum.

Hetta er rættiliga krevjandi arbeidssuppgávur og tískil hækkaði játtanin tað

árið upp í 2.430 millión.

Men síðani er ein fjórðingur so líðandi skarvaður av henni aftur, so at hon nú er komin niður aftur á 1,8 millión.

Men harafturat fekk stovnurin so 100.000 krónur í eykajáttan til at kanna kostnaðarstøðið hjá peningastovnunum.